

ELŐFIZETES:
Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a lap tulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

DR. HAYNALD LAJOS.

Nagy gyásza van megyénknek. A gyász mely és őszinte. Amekkora tisztelet és szeretet embert e földön érhet, a mennyi kitüntetésnek csak lehet valaki részese mindenfelől, a Felső és a haza minden polgára részéről, amely elismeréssel s bámulattal lehet a külföld magyar emberrel szemben. — Haynald Lajos azt életében elérte s így a csapást, mely nemcsak a katolikus klerust, hanem egész közéletünket a biboros érsek halála által érte, érezzük mindnyájan.

Rég elvultunk készülve a katasztrófára, tudtuk, hogy rövid időn belül be kell következnie, mégis, különösen az utolsó napok megnyugtató táviratai után biztunk, hogy nem fogjuk ily hamar elveszíteni. A beteg érsek jobbanléte azonban csak a halál biztos jele volt, enyhülést adott egy pár napra, hogy azután elragadja tőlünk. Betegsége egyike volt a legborzasztóbbaknak, az, mely a fényes agy normális működésére már régen homályt vont, mely az ékes s varázsszavu szájtól elrabolta az egész művelt világ által bántott kiábrát.

Egész élete csupa munkából, lázas tevékenységből állott. Fél százados működése alatt egy napig se pihent, s attól a pillanattól kezdve, a midőn a Felső bizalma az erdélyi püspöki székre szólította, nincs közéletünknek mozgalmá, melyben Haynaldot tevékeny szerepet játszani ne látnók. Ez az idegfeszítő munkásság, melyről azt hittük, hogy nincs határa, törte meg s adta át testét az enyészetnek, lelkét, szellemét a hallhatatlanságnak.

Haynald Lajos ha nem is világtörténelmi alak, de a magyar történet lapjain neve mindig élni fog. Egy azok közül, akiket a szerencse a legkiválóbb polcra juttatott, s egy azon ritkák közül, akik e poleon fényes tehetségükkel káprázathoz ejtik a világot, akik kitűnő állásuk minden előnyeit s jogait arra használják, hogy maradandó emléket hagyjanak maguk után.

Amikor megkondultak a biboros érsek ha-

lálát jelentő barangok, minden keresztény ajkáról kell hogy őszinte ima kelt szeretett főpásztoráért, minden magyar embert mély fájdalom hatott át Magyarországon közléte kitűnő előharcosának elhunytá felett.

A gyász napjai elmúlnak, a fájdalom érzete az idők folyamán eltűnik, mint kialszik egy emberélet, még a legnagyobb is, ami megmarad a fájdalom elmúltával is, azok a hátrahagyott alkotások.

Nem általános frázisokkal kell a megdicsőült emlékére szólnunk, ez mindazoknak jut osztályrészül, kik valamely magasabb állást nyertek el, annyira kimagasló alakja volt hazánknak, hogy tetteire kell csak hivatkozni, ezek tudata elég annak megbirálására, hogy ki volt az, aki megyénket évtizedek óta kormányozta.

Szerette, becsülte koronás királyunk, elhalmozta a kitüntetéseknek minden nemével, nehéz időkben kikérte tanácsát. Haynald viszont rajongással csüngött a királyi házon, habár volt idő, mikor hazafias kötelességének ismerte meg a koronának is megmondani az igazat. Az egész művelt világ bámulta a nyájas modoru, ékes szavu, tudós kalocsai érseket. S hogy Rómában mit tartottak felőle, azt el lehet képzelni, ha emlékünkből idézzük ottani szereplését, szavainak hatását a csallhatatlansági dogma próbálása alkalmából. Haynaldot, mint Ollivier Emil írta, az episkopatus bizalma Rómában az összes ünnepélyes gyülekezetek előadójává tűzte ki.

Haynald Lajos az ország előtt a legkedveltebb s leg tudósabb főpásztor címet igazán kiérdemelte. Megyénk, melynek az egész világ előtt dicsőséget szerzett, mely szeretettel vette körül főpásztorát, ezt ecsetelni is felesleges.

S habár óriási elfoglaltsága s roppant munkássága soha sem szünetelt s hazánk közügyeinek minden ágára nevezetes befolyást gyakorolt s így

országos szereplése idejének nagy részét igénybe vette: megyénk egyházi és kulturális érdekeinek istápolása képezte életének célját és főgondját. Folyton dolgozott, javított. Ami humanitarius intézményt megyénk bir, nagyrészt Haynald bőkezűségének köszönheti.

Lapunk máshelyén emlékezzünk meg részletesebben Haynald működéséről; az általa az iskola és jótékonyági ügy terén elért eredmények egymagukban is hosszú időre biztosítják Haynald nevének kegyeletes emlékét.

Legyen szabad itt csak egynehány adatot felhozni arra nézve, mennyit áldozott az egyházi élet, a vallásos irányu nevelés és a keresztény humanitás műveinek. Az erdélyi püspöki széken 394,897 frtot, a kalocsai érseki széken 1888-ig 4.209,730 frtot. Áldozásága fél százados ünnepének alkalmából 366,000 frt összegű alapítványokat tett. Több mint öt milliót áldozott a hazai kultúrára.

Ha van város, melyért a biboros főpap előszeretettel áldozott, melynek nevelésügye érdekében tett, ugy Zombor az kiválólag. Mindnyájan visszaemlékezünk még azon örök emlékü szavakra, melyeket utolsó ittléte alkalmából, az árvaházra szánt 80,000 frt felajánlásakor mondott: „Vannak e városnak és e megyének — ugymond — számos oly gyermekei is, akik anyátlan-apátlan állnak a világ sebes árjában s így őket a bűn és szenvedély első hullámai rendesen elsodorják, a nélkül, hogy a társadalomnak — a mint lehetnének — derék hasznos tagjaiul beválnának. Én e célra 80,000 frtot ezennel felajánlok” — mondá.

Legyen áldott Haynald emléke; megtörtött, fáradt teste mikor visszaadatik a földnek, emeljük lelkünket a magasba, mondjunk őszinte imát azért a férfinért, ki egész életét a haza s megyénk közügyének szentelte, akinek jótéteményeiben száz-
ezrek részesültek.

Üres székén a gyászlepel sokáig ott lesz.

A „BÁCSKA“ tárcája.

† HAYNALD LAJOS.

(Életrajzi adatok.)

Haynald Lajos szül. 1816. október 3-án, Nógrádmegye Szécsény községben. — Atyja István középmódu, régi magyar családból származott. Kurucz ősei hajdan a hadi tettek mezején tündököltek. Közülök a történetben is szerepel Zsigmond, kit Beresényi Miklós Rakóczihoz, 1709-ben írott levelében, a Heiszter tábornok által agyonlövett szabadsághősök sorában említ.

Atyja Haynald István, Nógrádmegyének volt kancellárja, majd gr. Forgách József házában Szécsényben nevelő volt. Jüttner Franciskával kötött (2-ik) házasságból, házasságuk negyedik évében (1816.) mint harmadik gyermekük: Lajos született. Első fiok, István egy éves korában elhunyt, második gyermekök, Mária Anna leány lévén, kétszeres örömmel fogadták a kisseveza, de egészséges új jövevényt, mint a jóságos ék kárpótlását kora sirba szállott első reményükért. A kis Lajos lett a szülői büszkeség szemfénye, az anyai gondviselés kegyeltje, az atyai becsvágy terveinek tárgya. Kivált, midőn a fürge gyermek korán fejlőd értelme már bevaltani is igérkezett a szülői számításnak hozzá fűzött reményeit!

Öt éves korában már beadja a szécsényi falusi iskolába. Majd maga vezeti be a latin nyelv alapismeretibe és 1824-ben, a gimnázium felsőbb osztályaira beiratkozó növendékeivel, Lajos és Ágost grófokkal Vácra költözvén be, zsenge fiát is magával viszi.

Társai közt legfiatalabbik deák volt ő ugy Vácon az első és második osztályban, mint Pesten és Esztergomban, hol gimnáziumi tanulmányait folytatta, következetesen kivívja a szécsényi iskolában elnyert első helyet.

Atyja a tanárok előadásait saját magyarázataival egészítette ki; a magyar, latin és német nyelv szabatos eljáratásában a grammatikai száraz szabályok ismereteit eleven gyakorlattal töltötte meg. Aesthetikai érzékének fejlesztésére a zenére magántanítót fogadott mellé.

Tizennegyedik életévét még be sem töltötte volt, midőn Esztergomban a gimnázium hatodik osztályát elvégezvén, határozott jövendője fölött. Jelentkezik az érseki főmegye címére hirdett konkursuson és kimondhatlan öröme Rudnay Sándor, hercegrímás felveszi papnövendékei közé. Atyja ez eseményt nagy meglepéssel igatja 1830. szeptember 3-iki kelettel „Családi Feljegyzései“ be. „Jelentem — írja — hogy fiam Esztergomban, a hol a humaniorákat nem csak kitűnően, de egyuttal dicsőségesen is bevégezte, 87 iskolatárs között nem csak az első helyet vívta ki, de egyszerűn a növendékpapságot is elnyerte, melyért augusztus 31-én folyamodott.“

E lépésben a szülői gondviselés nézete szerencsésen találkozott a gyermek benső hivatásával, önkéntes elhatározásával. Ugyan, mi más pálya várt is volna a szelid kedélyű gyermekifjúnak, a ki minden idejét a tudományok ápolása és az áhitat gyakorlatai között osztotta meg? A ki eltelve vallása tanainak igazával és nagyszerű intézményeinek csodálatával, hajlamot és erőt érzett magában, tehetségeivel a vallás magasztos érdekeit szolgálja? Mi más pálya állott előtte, mint az egyházi, melyen már atyai és nagyatyai nagybátyjai: János, mint tanár és lelkész és Antal, a táborig pap és író becsületet szereztek a család nevének?

Hitbuzgó anyjának példája és a Forgáchok gróf házában szelleme csak megerősíthették elhatározásában. E főiri családban ugyanis nem csak a vallásos szellem volt hagyományos, de egyuttal az egyházi pályának kultusa is. Nemzetiségük régi fája nem egy kiváló papot adott a katolikus egyháznak. És a szécsényi kastélyban otthonos gyermek ott látta családi arcképeik büszke csarnokában ama férfias alakot méltóságos tartásával, éles vonásaival és szilárd tekintetével merevsége mellett a nyu-

godt szenttelenség kifejezésével. Erély és elszánt akarat mellett higgadság és eszély ülnek ki e beszédés arcra, ama kiváló tulajdonok, a melyekkel gróf Forgách Ferenc biboros, egyházat és hazáját a contrareformatio nehéz küzdelmeiben szolgálta s a história szavai szerint: „Ilyesházy nádor: praktikáját kijátszotta.“ Ki sejtette volna akkor, hogy a szerény grófi nevelő fia majdan e biboros egyházi fejedelem magas méltóságára emelkedik?

Bizonyára maga a tizenégy éves gyermekifju legkevesebbé táplált jövőjéről ily merész reményeket.

Az „Americum“-ban vette fel 1830-ban, október 31-én először a papi öltönyt, majd ugyanazon évi december 15-én, Rudnay primás kezeiből a tonzurát és a kisebb rendeket.

Az előjáróhoz tiszteletteljes bizalommal, társaihoz testvéri vonalozommal ragaszkodó ifju, az intézet fegyelmét hamar megszokva, tanulmányait megszeretve, az egyházi szertartásokban örömet lelve, csakhamar bele találta magát a seminariumi új életbe.

A nagyszombati lyceumban végzett két éves philosophiai (1831/32—1832/33), ugy mint a bécsi egyetemen töltött (1833/34—1834/35, 1835/36—1836/37) hittani cursusról szóló bizonyítványai csak a tantárgyak változtak, az osztályzat mindannyiban állandóan és összhangzóan kitűnő (E) maradt.

A Boldogságos Szűzről címzett papnevelőben úgy, mint a Pazmaneumban előjárói csaknem stereotip kifejezéssel emelték ki „áhitatának buzgalmát, szigoru fejelemtartását, szelid jellemét, udvarias modorát és nagy szorgalommal párosult rendkívüli tehetségét.“

Az ő rendkívüli tehetsége azonban a rendes vizsgák kötelességével és a hittani kar tudománykörével be nem éri. A mellett, hogy osztálytársaival rendesen ő vezény az egyes studiumok gyakorlatait és a papnöveldetermeiben másodéves korától fogva, hol viceductori, hol ductori állást tölt be: már harmadéves korában le-

A „BÁCSKA“

XIV. évfolyama 3-ik negyedének elején felkérjük mindazokat, kiknek előfizetése mult hó végével lejárt, méltóztatassanak azt megújítani.

Lapunknak nincs szüksége közönségének támogatását hangzatos frázisokkal kérni ki; munkánk legszebb jutalma az a méltánylás, melyben Bács megye intelligens közönsége mind jobban részesít.

Az évnegyed elérkezte csak alkalmul szolgál köszönetünk kifejezésére — a közönséggel szemben, s azon ígéretünk megújítására, hogy működési körünk természetes határain belül minden lehetőt elkövetünk a közügynek, Bács megye közéletének tiszta meggyőződésünk szerint szolgálni.

Nem üres szavakkal, hanem tettekkel mutattuk meg eddig s fogjuk megmutatni a jövőben is, hogy komoly, személyes tekintetektől ment, fáradsággal és küzdelmekkel telt utunk egyedüli vezére a bennünket átható kötelességérzet, melylyel közönségünk támogatását kiérdemelni — talán szabad mondanunk fontos hivatásunkat — betölteni törekszünk.

Annak megítélését, hogy mit nyújtottunk a lefolyt félévben — nyugodt lélekkel bizzuk a közönségre.

Bács megye intelligenciájához intézett eme felhívásunkat azon ígérettel zárjuk be, hogy lapunk *tartalom, pontosság és gyorsaság* tekintetében a támogatás arányában — semmiféle áldozattól se riad vissza.

A „Bácska“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt 50 kr.

Néptanítók számára:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor** könyv- és könyvnyomtatásos vállalatára küldendők.

† **Haynald Lajos.** Alig hozta meg a táviró biboros érsektünk halálának hírért, a részvét megye szerzte kifejezésre jutott. Több helyről vettünk értesítéseket, hogy a középületekre mindenütt kitzúrták a gyászlobogót s hogy meggyék minden részéből mennek az elhunyt főpásztor temetésére. Részvét táviratokat küldtek a megye nevében Sándor Béla főispán és az alispán, Zombor városa nevében a polgármester. A temetés holnap reggel 8 órakor fog megtartani. Tegnap városi rendkívüli közgyűlés volt, a melyen elhatározták, hogy a város közönsége

teszi a szentirási tárgyakból a szigorlatot s egy év múlva a jogi karon Goedinger Magyarország köz- és magánjogi előadásait hallgatja és e tárgyakból 1837-ben április 20-án kitűnő eredménnyel cenzurázik.

E mellett Bécsben tartózkodása csaknem minden évében elcsajátít egy-egy nyugoteurópai nyelvet. Megvesz egy nyelvtant és egy szótárt és anyagukat nagy nyelvteljesége játszva asszimilálja, a kellő gyakorlatot alkalom adtán szerezvén meg hozzá. Édes atyját kispap korában ép úgy meglepi gyors tanulmányával, mint erdélyi püspök korában a világ összes tájakairól 1862-ben Rómába gyűlt főpap társait, hogy ugyszólván, mindannyival a saját anyanyelvükön s a legtisztább kiejtéssel társalog.

S míg oly ernyedetlen, gyakran lázas szorgalommal rakja le későbbi fényes pályájának széles értelmi alapjait, ugyancsak a Pazmaneumban ismerkedik meg egy ifjával, kivel évek során mind szorosabba fűzött barátságára nem kevésbé döntővé válik mindkettőjük életének fordulataira nézve. A Pazmaneumba lépve már ott találja a nálánál korra három, osztályra két évvel idősebb Simor Jánost. Életkoruk és osztályaik különbözőségét csakhamar áthidalja egymegybeliségük solidaritása és társai soraiból egyaránt kiváló tehetségeik találkozó kitűnősége. S a „magyar biboros Cicero“ által alapított s máig nevét viselő intézet növendéke gyanánt lép először szorosabb viszonyba azon két férfival, a kik fényes pályájukon hol egymás mellett, hol egymást rangban váltakozva megelőzve, de mindig barátságosan elősegítve s még egyéniségük, tehetségeik és hajlamaik eltéréseiben is szerencsésen kiegészítve, meg nem állapodnak Magyarország első kétfőpapi székeig és a bibonoki méltóságig, egyaránt jelentős szerepet játszva mindvégig a magyar-katolika egyház legújabb történetében.

Elérvén a törvényes kort, egymásután felveszi az egyházi rendeket: 1839. október 12-én az alszerpapságot (subdiaconatus), 13-án a szerpapságot (diaconatus), míg 1839. október 15. Jordánszky Elek segédpüspök, a történelmi emlékü Bakácskaplornában áldozópappá szenteli.

és az egyházzévdnökség Csihás Benő, Koczár Zsigmond és Fejér Gyula (apát-plébános) urak által fogja magát képviseltetni. Megyénket a főispán és az alispán képviselendő. Ugy a megye, mint Zombor város közönsége díszes koszorút fog az elhunyt főpap ravatálára helyezni.

Kizsárolás.

Könyörtelen a küzdelem, melyet ember ember ellen folytat, és a legtöbbben mialatt másokat kihasználói törekszenek, ugyanakkor önmagukat is kiaknázzák, tönkreteszik.

Akarva, nem akarva a legtöbb ember ama kisbirtokos gonosz példáját követi, ki azt a darab földet, mely okszerű gazdálkodás mellett megélhetését minden időre biztosíthatná, rablógazdálkodás által kizsárolja, értéktelenné teszi.

Ez teremti meg amaz idő előtt megöregedett, fizikailag meg- és elviselt alakokat, melyekkel a társadalomban mindenütt találkozhatunk: ez teremti meg ama mások vagy önmaguk által elhasznált egzisztenciákat, melyek, ha egyszer elkoznak, félre löknek, hogy azontul létezni megszűnjenek.

A tanár, a tanító, ki elhalmozza magát magánórák adásával, a díjnok, ki egész nap görnyed a hivatalban és esti óráit hitvány díjazás mellett másolással tölti, a varrónő, ki egy szabad órát sem enged magának, mindezek és velük száz mások rablógazdaságot folytatnak fizikai erejük, egészségük ellen és elkopnak idő előtt, anélkül, hogy törekvéseik célját, a saját vagy családjuk jövőjének biztosítását elérhették volna.

Vannak aztán fölös számmal olyanok is, kiket nem a megélhetés, hanem a viszonyok kényszerítenek tehetségük kizsárolására.

A legnagyobb talentumok és épp azok, kik a nagy közönség kegyét leginkább megnyerik, legjobban ki vannak téve ennek a veszélynek, mert ez a kor, mely emberi aggyal táplálkozik, a legtehetségesebbek iránt, és akikért leginkább rajong, azok iránt rendszertelen legkönyörtelenebb.

Jaj annak az írónak, aki egyszer dívatba jött. A szerkesztők, a kiadók megrohánják minden oldalról és ezentul nem lesz egy nyugodt pillanata.

Eszméi elfogytak, nincs ideje, hogy ujakat teremtsen; de azért írnia kell. Eleményeit feldolgozta, újabb tapasztalatokra, megfigyelésre volna szüksége, de ezzel senki sem törődik.

Igy aztán kénytelen lesz képzelőtehetségét agyongyötörni, erőszakot tesz tehetségén, elpazarolja tőkét, rablógazdaságot üz talentumával, míg végre kimerül és megsemmisül.

Ezért oly ritkák ma az örökösű, klasszikus művek.

Az író rendszerint örül, ha saját korát rövid időre kielégítheti, a jövőre, a későbbi nemzedékre még csak gondolnia is lehetetlen.

Az a telhetetlen moloch, melyet nagyközönségnek neveznek, roppant gyorsan emészti és folyton új tápot kíván.

Láthatjuk, hogy az aránylag kitűnő irodalmi művek is rövid pár hét alatt a feledékenység homályába temetkeznek, és az író, hogy őt magát is hason sors ne érje, kénytelen lesz neve fennmaradását lehető gyorsan egy új művel prolongálni.

Ugyane hónap 20-án szülőközsége templomának oltárán, mutatja be első véréltküli áldozatát, áldását adván örömben uszó családjára, a grófi ház tagjaira és szülőközsége egybesereglett hívőire.

Kopácsy József, akkori primás, Haynaldot azonnal maga mellé, az egyházi főkörmányzatban segédeli szemelte ki, de egyelőre tanulmányai befejezésére buzdította és elméleti képzettségét a gyakorlat terén óhajította megélelni.

Haynald e közben a bécsi egyetemen utolsó szigorlatát kiállván, felavattatott a hittudományok tudorává.

Első állomásul mindjárt Pestre, a Lipótvárosba, innét 1841. végén Budára, a várba rendelik segédeli-készül. Itt Haynald lelkipásztori pályájának teendőitől és gondjaitól szabad óráiban új működési tét keres és talál tehetségeinek és tevékenységének — az egyházi hírlapíróadalmában.

Az esztergomi presbyteriumban megütrült csoportosított hittani tanszékre a hercegprimás az 1842 ik év augusztus 11-én Haynaldot nevezte ki.

S ezzel elérte Haynald vágyai célját: a tanári tanszékét, melyen végzett theologusok értelmes hallgatóságának az ágazatos hittanból, egyháztörténetből és jogból tartott előadásokat széles erudícióval, egy hivatásos tanító lelkesedésével, választékos latinsággal. Négy év alatt megalapította tanári híret.

Kopácsy primás már 1846. májusában udvarába hivta meg és a vadkerti plébánossá kinevezett Mészáros Imre, később akadémia tag helyére mindjárt titkárára nevezte ki a huszonkilencedik évét még be sem töltött papot. Hivatalba lépése előtt azonban a külföldi egyházkormányzat és papnevelés tanulmányozására utazni küldte, melegen ajánlván Németország, Hollandia, Belgium, Anglia, Franciaország, Szardínia és Svájc ordinarátusának.

Tanszékétől főpapja parancsszavára nehéz szívvel válna meg, tudvágygyal lelkében és a nyugoteurópai

Elvitázhatlanul áll pedig, hogy a szellemi képesség, a tehetség szintoly értékes, vagy még értékesebb javak, mint az anyagiak és hogy az államnak, mint a társadalomnak egyaránt érdekében áll az értékek e nemének eltékozlása, pazarlása, időelőtti kimerítése ellen oltalomról gondoskodni, valamint hogy másrészt az is tagadhatatlan, hogy nagyon bajos volna gyámság alá rendelni azokat, akik akár a saját könnyelműségük, esztelenségük, akár a mások könyörtelensége folytán egyéni erőiket ekként eltékozzák.

Hát biz rendszabályokat felállítani e visszaélés ellen nagyon nehéz, sőt egyáltalán lehetetlen volna és valóban Spárta idejére kellene visszamennünk, hogy az egyén cselekvési szabadságát ennyire korlátozhatnók.

Manapság teljesen kivihetetlen volna oly törvény, mely pihenésre akarná kényszeríteni azt, ki közel áll hozzá, hogy fizikai vagy szellemi erejének túlságos kihasználása folytán teljesen kimerüljön, mert a vasárnapi szünet megtartásáról alkotott törvény — bár lényegében érinti is a kérdést — a bajt magát még csak korlátozni is alig képes.

Pedig hát nagy baja ez a társadalomnak, melyet nem lehet amugy könnyedén átugorni.

Es ha keressük amaz okokat, melyek idáig vezettek, azt fogjuk találni, hogy az emberek egy nagyrészét az anyagiakban való takarékoság hiánya, míg a másik részét a kort annyira jellemző hiúság telhetetlensége kergeti a végkimerülés felé.

Itt kell tehát kellő mértéket tartani, és akkor bizonyára egy nagy lépés megtevése ama baj korlátozására, mely a társadalom egyedeit testi és szellemi erőinek kizsárolására oly meggondolatlan esztelenséggel hajítja.

Pozsonyi Béla.

Helyi és megyei hírek.

Kinevezés. A zombori kir. törvényszékhez dr. Kemény Andor miskolci kir. törvényszéki jegyző és a hódásági kir. járásbíróhoz dr. Luchkovicz Gábor balassa-gyarmathi közjegyző-helyettes, betétszerkesztő albrákká nevezettek ki.

Kinevezés. Dr. Costán Miklós, verebelyi kir. járásbírósi joggyakornokot, a szabadkai kir. törvényszékhez aljegyzővé neveztek ki.

Valasztás. Bichler Dénes, a sztanisicai takarékpénztár volt pénztárosa, Zalabéren körjegyzővé választott meg.

Egységes távirati díjak. Baross kereskedelmi miniszter a német birodalmi postahivatal államtitkárával és az osztrák kereskedelmi miniszter képviselőjével tanácskozott, hogy Magyarország, Ausztria és Németország egymás közötti forgalmában egységes távirati díjak megállapítása tárgyában egyezmény létesítenek. Az egyezmény tényleg létre is jött. — Ennek értelmében jövőben az eddigi alapdíj teljes megsztinése mellett Ausztria és Magyarország közt egyfelől, épp úgy mint Németország és Ausztria, vagy Magyarország közt másfelől, 3 krajcár lesz fizetendő minden távirati szóért, de legalább is minden táviratért 30 krajcár. Németországban e díj 5 fillerre rug szavankint és a minimális díj táviratonként 50 fillér. Németország, Ausztria és Magyarország államterületén tehát a kölcsönös forgalomban minden táviratra vonatkozólag egységes díjak lesznek érvényesek. Magyarország és Ausztria, valamint Ausztria-Magyarország és Németország közt be lesz vezetve ama távirati díjszabás, a mely a magyar belforgalomban már eredetileg tervezve és megállapítva volt. A létrejött egyezmény értelmében, a mely egyezmény a

nyelvek kulcsának birtokában indult nagy tanulmányújjára, melyből a művelt világ tudományos és kulturai intézményeinek alapos ismeretével tért meg hivatalos rendeltetésének helyére. Kiszabott idejének aránylag legnagyobb részét Párisban töltötte el, hol magának Lajos Fülöp királynak pártfogása tárta fel előtte a szajnamenti világváros tudományos és műkinéseit.

Haynaldot már 1848 elején az esztergomi egyházmegyei hivatal kancellárjává léptették elő.

Nagy tehetségei és szorgalma által emelve, gyorsan haladt, mintha csak azért, hogy exponált állásában jellemét a vitar ereje mielőbb kipróbálja. „Ventis agitatur ingens pinus.“

E „zord idők“ben átélte lelki küzdelmeinek súlyát még laz és csúsz bántalmak is nevelték. Korállapota miatt már 1848. szeptemberben nem jelenhetett meg a Lonovics József, csanádi püspök elnöklete alatt Pesten, a püspökök elhatározására a „theologiai tudományok kerkivánta rendezése és az egyetemes hitoktatás javítása tárgyában“ tartott tanácskozásokon.

Ily állapotban találták az első magyar katolikus egyházmegye élén a zivataros napok, a melyek látományától gróf Széchenyi István megötrült, melyek elől Deák Ferenc a közélet teréről a magányba vonult és Eötvös József báró Svájcba menekült. Kunszt József érseki helynök is elmenekült Esztergomból.

Haynald megmaradt helyén rettenthetlenül, a mint törvényes érzése és hazafias meggyőződése parancsolta. És az 1849. ápril 14-iki függetlenségi nyilatkozatot nem hirdette ki az egyházmegyében, mert törvénytelennek tartotta, habár a Szemere-kormány egyik parancsoló rendelete a másikat érte és a felbujtató tömeg formális ostrom alá vette lakását és az érseki iroda helyiségét.

Megállott hivatalos állása és kötelessége helyén rettenthetlenül, míg a kormány 1849. június 18-iki rendelete onné el nem mozdította. Ekkor visszavonult keservével bántódott szívében, de épen megötrött meggyőződésével keblében a szécsényi szülői ház csendes

Esküvő. Junius 30-án vezette oltárhoz Temerinben Podhorszky Lajos kir. posta- s távirólistat Maison Genovévát. Az esketési szertartást a menyasszony nagybátyja, Maison Mihály rigyicai plébános végezte, a vas- és aranygyűrű közti különbségről beszédet intézve a nászgyűlekezethez. Az esküvő után fényes lakoma volt a menyasszony szülei házában.

Budapesti művészek körútja. Egy pár jeles fővárosi művész körutat tesz az országban a szünidők alatt, nagy élvezetére a vidéki intelligens közönségnek. Örömmel írjuk, hogy ez a kis művészársaság városunkat is meg fogja látogatni e hó közepén. Idei nyári szeszünk, a mi a koncertokat illeti, nem mondhatjuk meddőnek, különösen a jelzett előadás fog nagy sikerrel járn. Maga az előadás különössége elég arra, hogy biztos legyen az élvezet. Szerepelt fognak Veres Sándor az operaház föltűnést keltett baritonistája és neje Molnár Erzsé, Solymsi Elek és Szirmai Imre, a népszínház kitűnő komikusai, Kun László az operaház cimbalomművésze. Alább adjuk az igazán tartalmas és érdekes programot: I. szakasz. 1. Magyar népdalok, Kun László átiratában cimbalmon előadja: Kun László. 2. Vig monolog, előadja: Szirmai Imre. 3. Cavatina, és b) Saffi belépője „Cigány báró“-ból, énekl: Molnár Erzsike. 4. A „Säckingeni trombitás“ c. operából, bucsúdál, énekl: Veres Sándor. 5. Komikus keringő, énekl: Solymsi Elek. 6. A vihar, cimbalmon előadja: Kun László. 7. Két budapesti gigerli, előadja és ezzel a „gigerli indulót“ énekl: Szirmai és Solymsi. II. szakasz. 1. A „Parasztbecstület“ című opera kettőse, énekl: Molnár E. és Veres. 2. Részlet, a „Bánkban“ című operából, cimbalmon előadja: Kun László. 3. Keringő, a „Gárdisták“ című operából, énekl: Molnár Erzsé. 4. Vig monolog, előadja: Szirmai Imre. 5. A két gránátos, Schuman dala és b) magyar népdalok, énekl: Veres Sándor. 6. Kacagató tréfa dalok, b) Le pére la victoire, francia induló, magyar és francia szöveggel, c) „En revenant de la revue“ francia induló, énekl: Solymsi Elek. Közönségünk figyelmét és érdeklődését előre is felhívjuk erre a különös sikerűnek ígérkező mulatságot estére. Hogy a jeles művészek nálunk is szíves fogadtatásra fognak találni, azt — ugy gondoljuk — mondanunk sem kell.

Tolvajaratás. Pap János zentai polgárnak a város határában levő 5 lányci buzatermesét e hó 5 iki virradatra teljesen learatták. A munkához csak a késő est folyamán kezdhetek s minthogy reggelre már be is fejezték a nagy munkát, kétségtelen, hogy nagyobb bandának kellett elkövetnie a gaztettet; vagy 50 emberre (köztük 20 kaszásra) van szükség az ilyen gyors dologhoz. Azonban akármint siettek is a tolvajaratók, nem sikerült teljesen a tervük, mert a midőn már a kaszással készen voltak s épp az utolsó keresztekkel akartak odébb állni, a szállási rendőrbiztos rajtakapta a még ott levő néhány embert. Valószínű, hogy kézre kerül a többi jó madár is.

Gyászhir. Dalmay Józsefné szül. Zombory Cecilia folyó évi július hó 5 én, esti 9 és fél órakor, 72 éves korában, rövid szenvedés után elhunyt. A boldogultnak hull teteme folyó hó 7-én d. u. 6 órakor fog beszenteltetni és a helybeli szent Rókus sirkertben örök nyugalomra tétetni; az engesztelő szentmise áldozat pedig f. hó 8-án reggeli 9 órakor fog a helybeli róm. kath. templomban az Úrnak bemutatattatni. Zomborban, 1891. évi július hó 6-án. Aldás és béke porai felett!

Elaludt a sineken. Szabadkán Kocsmár Pál, napszámos, ittas állapotban elaludt a sineken és a Zimonyból jövő személyvonat elázolta.

Tömeges kivégzés történt szombaton a mi városunkban. Fényes nappal, a délután első óráiban, a legnépesebb helyek egyikében a borzasztó jelenet, de a közönségnek alig volt tudomása felőle, — olyan esendben, olyan titokban hajtották azt végre. — A hivatalos személyiség, eljárása fontosságának tudatában, komoly arccal, méltóságteljes magatartással jár föl-alá, s majd meg-meg áll és a mint szükséges, jegyezget. A hóhérok (vagy hárman-négyen voltak) ritka ügyességgel, sőt — úgy látszik — paszszóval végezték munkájukat. Alig hogy kezükbe került az áldozat, egy pillanat múlva már jelentik, hogy a halál bekövetkezett és a hivatalos személyiség jegyezgeti, a miut a hóhérok diktálják, hogy egy... kettő... három... stb. Rövid egy óra alatt így nyerte balálát nagyszámú ártatlan zenése a mi korzói árknaknak (értsd béka) a hóhérnak fölcsapott pékinások kezei közt, a kivégzettek számát csak az a jegyzék mondhatná meg, a melyet az ott posztáló rendőr vezetett. Ugy látszik a műkedvelő hóhérok fizetést is huztak a kitűnő munkáért.

Jó fogás. A községi rendőrség napról-napra újabb és újabb bizonyítékát adja életrevalóságának. A sztanisicsi rendőrség, szintén eredményesen működik és e hó 4 én elfogta Nikolics Andrást (Josza) hirneves lökötöt, kit a kalocsai törvényszék már másfél éve eredménytelenül körözött, s ki az elfogatás után még két bűnét vallotta be. Egyik az volt, hogy Foktőről mult év tavaszán két szép sárga lovat lopott, másik pedig az, hogy a mult évi majsai tavaszi vásáron a csendőrség által lopáson éretvén, letartóztatott, de szállítás közben, a vasuti kupéból kiugrott és elmenekült.

Eljegyzés. Zsuffa György helybeli polgár eljegyezte Apatinban Riesz Hermin kisasszonyt.

Egymáséi — a halálban. A szerelmesek logikája szerint, ha együtt hal meg a gerle pár, a más világon egymáséi lesznek. Ha pedig ezen a keserves világon már nem lehet férj és feleség a szerető párból, hát elexpediálják saját magukat abba a világba, a melyről csak a biblia mesélt meg nekik, ahol aztán boldogan pihenhetnek egymás kebelén. Így okoskodott Szabadi Antal is, a ki rendőr volt Ujvidéken s a mellett szerelmes is. Minthogy pedig szerelmes volt, szükségkép ő is élt a fönnbibi okoskodással, mert hát az isten már rég megáldotta ő rendőrségét hűséges oldalbordával, sőt hat darab gyermekkel is. Persze, hogy az új szerelem reménytelen volt ily prózai háttér mellett! Ergó revolvért szerzett a hős szerelmes; az egyik golyó az új ideált, Toma Julcsát, a másik pedig urí magát küldötte a másvilágra, hogy ott aztán annak rendje és módja szerint megkezdhesse a mézes beteket.

Ragadós betegség. Ó-Szapár községe és a kupuszina Szauerborn-féle szállás marhaállományában — amint hivatalosan konstataitott — kiütött a száj- és körömfájás.

A Tiszába fult. Szombaton reggel Zentán Bauer Béla, szegedi származású fogorvos, ki több hónapot sokot Zentán fogműtői gyakorlat végett töltött, reggel 8 órakor a tiszafürdőbe ment és egy lélekvesztőbe ülve, a hidláb felé ezvezt. Ott azonban a könnyű szerszám felfordult és a különben sem kitűnő uszó, lélekjelenlétét elvesztve, a kavargó örvénybe fordult, a hol szívzaggató segélykiáltások után, görcsös vergődés közben belefult. A közeli fürdő tulajdonos, uszómesterevel mentő ladikba vetették magukat, ugyszintén egyik uszály hajó kormányosa is igyekezett a fuldokló megmentésére, de a segítség későn érkezett; az életerős, egészséges, athleta természetű férfi többé nem került a felszínre. A rendőrség megtette a holttest megkeresésére az intézkedéseket és dében sikerült is megtalálni azt.

Anabaptista keresztelés. Ó-Becsén a mult hét csütörtöki napján kereszteltek a szabad Tiszában öt nőszemélyt baptistává. A keresztelést egy Budapestről jött lelkész végezte, a ki a keresztelendőkhez előzőleg német szónoklatot tartott. A kereszteléshez össesereglett közönség érdekes ceremóniának volt tanuja. A baptistává keresztelendők ugyanis fehér rubába öltöztetve a nap áldozásakor vezettek a Tiszába annyira, hogy a keresztelő őket a vízbe teljesen vagyis egész testtel elmeríthette. A hívők között 4 egészen öreg asszony volt és egy fiatal leány, a ki meglátszott, hogy inkább az anyai akarata, mint a meggyőződésnek engedve, vetette magát a nem éppen tetszett szertartásnak alá.

Erős koponya. Lemli István rigyicai lakosnak szörnyű erős koponyája lehet, mert Matheisz István szintén rigyicai lakos fejéhez veszekedés közben oly erősen odaverette, hogy ez utóbbi fej sérülése következtében meghalt. A verekedés áldozatát e hó 3 án részvét mellett temették el, a tettest pedig ugyanakkor a bajai kir. járásbírósg bírtonéba szállították.

Utépítés. Apatin és Prigl. Szt.-Iván között műnt fog épülni. Ez ügyben Schmausz alispán, Jeney és Hoffmann kir. államépítészeti mérnökök, egy a két község kiküldöttéi e hó 4 én bejárták az építendő utirányt és megállapították az egyes építési módokat.

A zentai híres járásörben a kir. kuria is megbozta már az ítéletet, mely a vádlottakra nézve meglehetősen kedvezőtlen. Az ítélet szerint Hevér Ferenc büntetése egy hónapról három hónapra, Boros Istváné egy hónapról hat hónapra emeltetett fel. E mellett vádlottak az eljárás költségeiben is marasztaltattak és mivel Boros egyontalan, a körülbelül 2000 frt költség valószínűleg egyedül Hevért terheli.

Választás. Kucurán r. kath. magyar kántortanítóvá f. hó 1-én Rack Károly filipovai tanító választott meg egyhangulag.

Alapszabályok. A prigl. szt.-iváni olvasó egyesület alapszabályait a belügyminiszterium jóváhagyta.

Öngyilkosság. Hegedűs Bálint zentai kőművesmester pénteken délután saját lakásán felakasztotta magát. Tettének okál zilált anyagi viszonyait emlegetik.

Véletlenül öngyilkos. Zentán Nagy Gyurák József véletlenül agyonlőtte magát. A dolog úgy történt, hogy a szerencsétlen ember kis fia számára madarat akart löni s bement az istállóba, hogy a falon jó magasra felakasztott pisztolyt kihozza. Minthogy a pisztolyt el nem érthette, letrát támasztott a falhoz s vagy két lépésfokot fölhágyva, a szájával lefelé lógó pisztoly csövét megfogta. Alig rántotta meg a fegyvert, eldőrdült a lövés, mert a pisztoly kakasa fel volt huzva s annál fogva volt a fegyver felakasztva. A golyó Nagy Gyurák Jánosnak éppen a szemébe furdott s rögtön megölte.

Egy német humorisztikus lap 20 márkát tűzött ki annak a kérdésnek a legjobb megoldására, hogy: „Szabad-e a nőeknek dohányozniuk?“ A jutalmat Wolf Valér nyerte el Drezdában a következő felettel:

„Minden időben állni fog e tétel, Mely ezt megdöntse, minden szó kevés; Hogy *tűzést szítson*, ez szabad a nőnek Csak férfit illet meg a — *füstölés*.“

Halálozás. Nemes Putnik Béla gyógyszerészsegéd, hosszu és súlyos betegség s a halottak szentségének átjatos felvétele után, életének 24 ik évében, július 6 án reggeli 3 órakor jobblétre szenderült. Hull tetemei folyó évi július hó 7-én d. u. 5 órakor fognak a Szechenyi István körüti 146. sz. házból a szent Rókusához címzett sirkertben örök nyugalomra tétetni, az engesztelő szent mise pedig 8 án reggeli 8 órakor fog a róm. kath. plébánia templomban a Mindenhatónak bemutatattatni Zomborban, 1891. évi július hó 6 án. Béke poraira!

Elhunytak névsora 1891. jun. 26. jul. 6. ig. 1891. június 26-án: Milutinovics Novák, 62 éves, Szelenese 555. — Június 28-án: Dzsansits Nándor, 5 hetes, iparos fia, Belváros 168. Naszatis Istvánné szül. Vujkovits Mária, 80 éves, földm. neje, csicsovói szállás. — Június 29-én: Kiss Bertalan, 45 éves, iparos, Bánát 515. Pacsirszky Márton, 70 éves, földm. Cservenka 411. Schneider Emma, 3 hónapos, iparos leánya, Szelenese 280. — Június 30-án: Kurjaesky szül. Masirevits Szóka, 46 éves, Bánát 141. Klng Szidónia, 16 éves, hajadon, Szelenese 656. — Július 2-án: Czigits Parcsitis Ruzsa, 92 éves földm. özvegye, Parcsitis-szállás. — Július 5-én: Dalmay szül. Zombory Cecilia, 72 éves, felsőváros. — Július 6-án: Putnik Béla, 24 éves, gyógyszerész, felsőváros 146.

Városi ügyek.

Zombor sz. kir. város közigazgatási bizottsága e hó 3 án tartotta Sándor Béla főispán elnöklété alatt rendes havi ülését. Az *árvaszék jelentése* szerint 1891. június 30-án gyámság alatt állott 1904, gondnokság alatt 19 egyén. Az *árvapénztár állása* volt: készpénzben 815 frt 71 kr, kötvényekben 127,082 frt 77 kr, értékpapirokban 65508 frt 20 kr, drágaságokban 1614 frt 50 kr, magánfeleknél kölcsönkép ki van adva 192000 frt 97 kr. — A *főorvos jelentése* szerint az egészség állapot kedvező volt, meghalt 46 egyén, (1890-nel szemben — 18) ragályos betegségek közül csak egy hagymáz esett fordult elő, született 72 egyén vagyis 56 $\frac{1}{2}$ %-al több mint elhunyt. — A *kir. pénzügyigazgató jelentése* szerint befolyt június hóban állami adó fejében 7279 frt 79 kr.

Általános jövedelmi pótdadó. Zombor sz. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a föld s házirtok után 1891. évre kivetett általános jövedelmi pótdadó kivetési lajstrom az 1883. évi 44. t. c. 16. §-a értelmében 8 egymásután következő napon va-

gyis: 1891. évi július hó 8-ától július hó 15-ig bezárólag a város adóügyi osztályánál mindenki által betekintetés végett közszemlére kitétetik azon figyelemzetéssel, hogy a fentemlített adó nem ellen mindazok, kik e kivételben meg nem nyugszanak 15 nap alatt felszólamlást terjeszhetnek elő a város polgármesterénél és pedig: a) azon adózók polgárok kik a megelőző évben a kivetési lajstromban közszemlére tárgyalt általános jövedelmi pótdadóval már megrovattak a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt; b) azon adózók pedig kik a kivetési lajstromban kivetett általános jövedelmi pótdadóval a folyó évben első ízben rovattak meg ezen adónak, az adókönyvecskébe történt bejegyzését követő 15 nap alatt. Elkésve, illetve a fenti határidőn túl benyújtott felszólamlások figyelmébe vétetni nem fognak.

A kereskedelmi iskola új épülete. Zombor szab. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, miszerint a belvárosban, kistemplom utca 242 öi. sz. telken, 22466 frt. 43. krnyi előirányzott költségen emelendő közép kereskedelmi iskola építésének biztosítása céljából f. évi július hó 19-én délelőtt 10 órakor a városbáza tanástermében zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni. Arlejtezni óhajtok a terveket, költségelirányzatot és vállalati feltételeket a mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetik és saját költségükön lemásolhatják. Ezen munkára átalány (Pauschal) összeg alapján teendő ajánlat, és az ajánlati ár számmal és betűkkel tisztán és olvashatóan kiírandó. Az 50 kros bélyeggel, és a vállalati ár 5%-ával bánatpénz-ként ellátott ajánlatok az arlejtés megkezdéséig az ennek vezetésével megbízott Vukicsevits Péter tanácsnok urhoz benyújthatók.

Hadmentességi díj. Zombor sz. kir. város tanácsa részéről ezennel újból felhivatnak mindazon hadmentességi díjkötelesek, kik a f. évi május hó 11-én 5050/kg. 1891. sz. a. közzétett hirdetményben foglalt felhívás dacára az 1891. évi hadmentességi díjnak leendő kivetése céljából benyújtandó bejelentéseket eddig be nem adták, azokat a bejelentéseket ezen hirdetmény kifüggesztésétől számítandó 8 nap alatt a város adóügyi osztályánál annál is inkább adják be, mert ezen újabb határidőnek be nem tartása esetén nem csak hivatalból fog a késedelmező részére a bejelentés kiállítását és hadmentességi díjuk annak alapján kivetetni, hanem egyben az 1880. évi XXVII. t. c. 20. §-ban foglalt rendelkezés szerint megállapított pénzbírság is a magyar kir. pénzügyigazgatóság által fog kirovatni.

Fegyveradó. Zombor sz. kir. város tanácsa részéről ezennel újból felhivatnak mindazok, kik adóköteles lőfegyvereknek birtokában vannak és a folyó évi május hó 15-én 5378/kg. 1891. sz. a. közzétett hirdetményben foglalt felhívás dacára az 1891. évi fegyveradónak leendő kivetése céljából benyújtandó bejelentéseiket eddig be nem adták, azokat a bejelentéseket ezen hirdetmény közzétételétől számítandó 8 nap alatt a város adóügyi osztályánál annál is inkább adják be, mert ezen újabb határidőnek be nem tartása esetén nemcsak hivatalból fog a késedelmezők terhére a fegyveradó kivetetni, hanem az 1883. évi XXIII. t. c. 42. és 43. §-ai értelmében bírsággal is fognak sújtatni az illetékes pénzügyi hatóság által.

Művészet és irodalom.

Kereskedelmi jog és ismeretek tára. Szerkeszti Dr. Róth Pál. A beklüdtött negyedik szám ismét dus tartalommal jelent meg. Figyelmünkent első sorban megragadja a „Sorsjegy-társaságok“ cím alatt a szerkesztő tollából eredő cikk, melyben a sorsjegy-társaságok cége alatt üzött visszaélésekkel foglalkozik. Dr. Feichtinger Elek folytatja és befejezi „Tengeri magánjogok- és a francia reformok“ című tanulmányát. Dr. Berényi Pál a „Tudakozó irodák“-ról közöl cikkeket. Rádl Péter — egy Konstantinápolyban mint közgazdasági szakiró működő hazánkfa — pedig „A tűzkárbiztosító társaságok Törökországban“ cím alatt ismerteti meg a Levante biztosítási viszonyait. A biztosítási szemle ezenfelül a biztosító társaságok állami felügyeletéről szóló svájci törvényt és a Budapest fővárosi tűzkárbiztosító intézetet tárgyaló munkálatokat ismerteti.

Állatok öre. Ily című, időhöz nem kötött folyóiratot vettünk, melynek célja az állatvédelmi eszmék minél szélesebb körben való terjesztése. Szerkeszti dr. Szalkay Gyula budai állami reáltanodai tanár. Az érdekes folyóiratból jövőre hozunk szemlévényeket. Az állatok védelmének pártolói e folyóirat kiválólag fogja érdekelni.

Emlék induló című zeneművet vettünk. Szerzője Braunhoffer József. A csinos induló Hoffmann Károly külai plébánosnak van ajánlva.

Iskolai értesítők.

A zombori *isz. népiskola értesítője.* Zomborban 5 osztályú népiskola áll fenn, hova a fiúk és leányok vegyest vannak beosztva Tanított a mult tanévben 2 tanító és 1 tanítónő. Volt összesen 81 tanulója az osztályoknak, köztük 2 róm. kath. és 4 gör. kel. vallású. Az *isz. népiskola* főtartása e tanév alatt 1765 frtba került.

A *baja-városi polgári fiúiskola* és a *vele kapcsolatos alsófokú kereskedelmi és ipariskola* értesítője. A polgári iskolában az utolsó tanév alatt előadott 5 okleveles tanár és 5 hitoktató, az alsófokú kereskedelmi és ipariskolában összesen 8 tanferdi. A polgári iskola 5 osztályában volt (a magántanulókkal együtt) összesen 151 tanuló, az alsófokú kereskedelmi 3 osztályában összesen 49, és az alsófokú ipariban 459.

Az *ujvidéki magyar állami polgári iskolával* összekapcsolt *ipar- és középkereskedelmi iskola* értesítője. Szerkesztette Bruck Ferenc igazgató. — Bevezetésül hosszabb tanulmányt közöl az énektanításról. Előadott az intézetben a tanév folyamán 11 tanár és 6 hitoktató. A középkereskedelmi iskola III. osztályának 11 tanulója közül 10 bocsátatott a szóbeli zárvizsgához, ahol jó eredménnyel 5, egyszerűen 4 tanuló felelt meg és 1 visszautasított 2 óra. A polgári iskola 4 osztályában volt összesen 188 tanuló, a középkereskedelmi 3 osztályában összesen 48.

A gazdasági egyesület kirándulása a kisszállási uradalomba.

(Junius 30.)

A gazdasági egyesület ismét fényes bizonyítékát adta a tevékenységének, midőn megoldotta azon kérdést, hogy lehet a hasznost, a tanulságot a széppel és kellemessel összekötni. A kisszállási kiránduláson résztvevők sokat láttak, sokat tanultak, sokat éltek, hogy nagyot és jól is mulattak. Mondanom sem kell, mert Kisszállás Bácskában, a kvaterkázás hazájában fekszik s a házi ur vendég-szeretettel messze földön ismeretes Weismáhr Mihály uradalmai főszolgafelügyelő ur, a vendéglátásban pedig asszisztensai az uradalom tisztjei voltak, akiknek kedélyességüket csak jeles szakértelmük mulja felül.

Mielőtt mostani mesterségemhez, a gazdálkodáshoz kaptam a „Bácskát”-nak saját külön béli tudósítója lévén, mint kértémült béli referens ezuttal is megtartom a sorrendet, először is elmondom ki volt a lady patroness, vezetőnk, kik voltak jelen, milyen titulus alatt lett rendezve a béli, akármi mondani a kirándulás.

A kirándulás célja gróf Sant-Martinó és báró Putton mintaszerű kisszállási és jankováci uradalomának tanulmányozás és okulás szempontjából való megtekintése. A lady patroness, vezetőnk, Schmausz Endre öngyásága, a gazdasági egyesület elnöke volt, a főrendező az uradalmi gazdasági kar élén Weismáhr Mihály felügyelő ur volt.

A kiránduláson résztvettek: Schmausz Endre gazd. elnök, Koczár Zsigmond és Latinovits Pál alelnökök, Miklós Gyula kormánybiztos, Siskovits Tamás almai nagybirtokos, dr. Boromisa Tibor jankováci apát-plébános, Bléz György nagybirtokos Kuláról, Konyovits Jusztin nagybirtokos Zomborból, Vukicsévi Páter gazd. tanácsnok Zomborból, Deák Zsigmond almai főszolgabíró és földbíró, Törk János nagybíró Borsodról, dr. Radics Elek uradalmi intéző (Almás), Falcione Gusztáv (Zombor), Zsuffa Vince természet buvár (Zombor), Szobonya Bertalan az alai földműves iskola igazgatója, Hallosy Ödön keleti tisztartó, Késmáry Béla főszármvő (Zombor), Poppovits Dusan földb. és főszolgabíró (Zombor), Láng József főállatorvos (Szabadka), Frankl István szőlőtulajdonos (Szabadka), Falcione Lajos gazdálkodó (Zombor), Szűts Lajos (Jankovác), Rombay Dezső gazd. e. titkár és még többen.

A vasuton érkezőket az uraság nevében Weismáhr felügyelő ur fogadta és üdvözölte. A kirándulók azonnal helyet foglaltak a 18 uradalmi fogaton. Minden fogaton két vendég és mint cicerone egy gazdasági tiszt, s ezzel megindultunk a szemlére.

Nehéz volna a sok látni valót egy rövid tudósítás keretében töviről-hegyire elmondani, különben is azt hiszem az erre hivatott „Gazdasági Értesítő” majd bővebben és részleteken fogja meglatni az uradalmat és annak kezelését, miért is én csak egészen röviden mondom el, hogy mit láttunk.

A kisszállási és jankováci uradalom a régi időben nagy-féle birtok volt, az 50-és évek táján eladás útján Mayer bécsi bankár kezébe került. Mayer egyik lányát Putton osztrák báró, a másikat Sant-Martinó olasz gróf vette el s e két család a mai tulajdonos. A most élő tulajdonosok évenként ellátogatnak uradalmukba s az alatt vagy a jankováci ősi kastélyban vagy gyakrabban a kisszállási conforttal berendezett kastélyban laknak. A főúri tulajdonosok nagyon szeretnek Magyarországon szép birtokukon tartózkodni, rokonszenvüket a magyar néphez jellemzi az, hogy mindketten meglehetősen beszélnek a magyar nyelvet és udvartartásukban előszeretettel alkalmaznak magyar eszédeket.

Az uradalom kiterjedése 3900 kat. hold, melynek 1/3-át kitűnő karban tartott erdő, 2/3-át pedig szántóföld rét, legelő. Van az uradalomnak nagy kiterjedésű szőlője is Jankovácban, melyet újabbban még 100 hold telepítéssel akar megnövelni.

A szántóföldek talaja leginkább televényes homok, nem első rendű föld, mégis oly buja rajta a vegetáció, amilyet csak legkedvesebb és legnagyobb szakértelemmel vezetett művelési mód mellett lehet elérni. A gazdasági főterménye a rozs, buza, tengeri, árpa, burgonya és különféle műtakarmány. Több év óta szép sikertel természetesen a cukorrépa is, mely az idén rendkívül gazdag termést ígér. A tengerit és burgonyát, részben az árpát is az uradalom saját szeszfinomítóval ellátott szeszgyárában dolgoztatja föl. A szeszgyárban kívül van itt nagy műmalom, vasutató és gépgyár. A szeszgyár csupán télen lévén üzemben, ezuttal csak berendezést láttunk, a malom, vasutató teljes működésben volt és méltó esodálatra görgetett a szokatlan látványosság.

Az állattenyésztés egyik erős oldala az uradalomnak. A szarvasmarhatenyésztés irányja a tiszta magyar faj produkálása. A felhajtott hatalmas gulyák minőség, tisztaság, egyöntetűség tekintetében kifogástalanok. Maga a gazdasági egyesület is innen fedezi szükségleteinek legnagyobb részét, a 2—3 éves bikákat évenként mind megvásárolja a községek részére. A juhászat két törzsből áll, egyik törzs finom merinó, a másik hus produkálás céljából merinó és nagytestű keltschani keresztezés. Láttunk egy farka olyan nagytestű husjuh kost, mely ritkítja pártját. Az uradalmi lótenyésztés főcélja erős igás lovak előállítására. A ménesen meglatászik ugyan a sok experimentáció, de már kezd ez is a legjobb uton haladni.

A ménes meglatászik igen kedves intermezzó volt, melyet nem mulasztok el leírni.

Deltájban egyik erdőtisztás aljában az elfáradt, meghehézett és mindenekfelett megsomjazott kiránduló közönséget terített asztalok, csapra ütött hordók és finom szivarok vártak, nem sokat kinaltattuk magunkat, helyet foglaltunk és alaposan hozzá láttunk az evéshez, iváshoz. Midőn a hűsítő italokat javában hordták körül a csinos, szemrevaló Pannák (ugy látszik, e név Kisszálláson nagyon divatos), előtörtet a ménes. Gyönyörű tableau!... egészen olyan, ahogy aranytollú Jókaink le szokta írni. Homokbúcsú tisztás, ... erdő háttér, ... csikósok lóháton karikás ostorral terelik a vad ménest, mely talán hírből sem ismeri a szárnyékot nagy istállót. A csikósok közt feltűnő volt egy 18—19 éves subane, aki csak úgy szórán, kengyel nélkül bámulatos ügyességgel ülte meg paripáját. Az elzúllott ménestől sokszor elmaradt 500—1000 lépésnyire; néhány pillanat alatt a vesztett száguldó csikókat és lovakat nemcsak utólerzte, de meg is kerülte és össze-

terelte. E produkció oly szép volt, hogy amint egyik jelenlévő sportsmann megjegyezte, ilyet az öreg Benz sem tudott lovardájában produkálni. Ért-e a szíves olvasó a lovaglás művészetéhez? a műértő, csikósunk karrierjét megítélheti abból, hogy a produkált, összesen mintegy órai veszett vágatás alatt csikósunk lábáról egyszer sem esett le a... papucs. A kirándulók közt akadt néhány Tamás, aki azt hitte, hogy a papucs rá van kötve a csikós lábára, amint azonban kézzelfoghatóan meggyőződést szerzettünk róla, biz az nem volt oda kötve.

A szemle után, délután 4 óra tájban ebédre gyűltünk össze az uradalom „Hotel”-jében. Volt jó ebéd, finom borok, jó cigányzene, csak a nagy hősből engedttünk volna el valamiké. Kár volt, hogy nem szervertőzték az ebédet a kastély remek parkjában. Az ebéd harmadik fogásánál Weismáhr felügyelő ur uraságai nevében szép szavakkal üdvözölte a vendégeket, Schmausz Endre elnök ur remek felkészítőjében az uraságokat és tisztjeit éltette és köszönetet mondott a szíves fogadtatásért. Miklós Gyula kormánybiztos ur a gazd. egyesületre üritette poharát, mely módot nyújtott neki, hogy e híres vármegyét megösmérje. Volt még ezenkívül számos tosztt minden jelen és nem jelenlévő nagy férfura.

Ebéd után megtekintettük a gyárakat, a belmajor istállót, parkot, kastélyt, aztán késő éjjelig kedélyesen quaterkázttunk és kacintottunk hol a magunk, hol más egészségére.

Végül elmulasztatlan kötelességemnek tartom a kirándulók nevében köszönetet mondani Schmausz Endre elnök urnak, a ki bennünket ide vezetett e szép mintaszerű uradalomba, hogy gazdasági ismereteinket szélesítsük és a szíves fogadtatásért az uradalom érdemes felügyelőjének s tisztikarának.

Agrarius.

Halászat a Tiszán.

A magyar nép ősfoglalkozásai között a halászat a legrégebbek egyike. Egyidejű a vadászattal s nyomait ott találjuk még az ázsiai bölcsőben, hol a visszamaradt népek, mint azt Hermann Ottó a halászatról olyan tisztesen kimutatja, még ma is olyan szerszámokat használnak a halászat körül, melyek formára és felhasználási módra félreismerhetetlenül magukon viselik a tiszavidéki halászokéval azonos származás jellegét. Valóságos „vestigia Hungarorum.”

A honfoglalók előszeretettel szállották meg a folyam menti helyeket. Utóbb az önfentartás ösztöne is arra kényszerítette, hogy e vízjárta helyekről egykönnyen ki ne mozduljanak s a tatárdulás, a török és más pusztító hadjáratok idején nem egyszer voltak a magyar lakosságnak mentő várai a lapos, ingoványos, mocsaras, szóval idegen ember által egykönnyen meg nem közelíthető helyek.

A halászatra alkalmas természeti viszonyok közötti élés állandóságának okvetlenül azt kellett vonni maga után, hogy a halászat e helyeken rendkívül módon kifejlődjék s egyikét szolgáltatassa népünknek azon megélhetési módoknak, melyeket a természet kedvezése csaknem ingyen adott a kezébe.

Köz tudomásu dolog, hogy a Tisza szabályozása előtt, sőt még a 60-as évek közepéig is, az egész országot el tudta árasztani halaival a Tisza. Mióta azonban a hal-ívási roppant területeket az árterületek mentesítése szűkebb határok közé szorította, nem beszélhetünk többé a Tisza völgyének halban bőségéről. Mintegy három millió holdnyi területet vontak el a folyók kiöntései elől, mely rengeteg területet annakelőtte táplálója volt a folyók halgazdagságának.

De azért még így is maradt elég tekintélyes terület, melyen okos berendezéssel virágzó haltenyésztést és halászgazdaságot lehetne kifejleszteni. Magának a Tiszának medre és hullámtere százezer holdnál többet képvisel. Tehát még mindig nagy közgazdasági érdek fűződik a Tisza halászatához, ha képesek leszünk azt jelenlegi hatalmas állapotából kiemelni s új virágzásra juttatni.

Gondol-e erre gazdasági újjászületésünket előkészítő jelen törekvésünk közepette valaki? Egy pár „sonderbarer Schwärmeren” kívül aligha. Egész természetesenek találják, hogy az ármentesítés munkálatai, a folyókra hajózásra alkalmassá tétele már természeténél fogva megöskkentse a halászatot s alászállítsa arról a fokról, melyet a nemzeti vagyonérték tényezői között elfoglalt azelőtt.

Hát csakugyan nem volna se ut, se mód, egyáltalán nem tudna semmit az annyira előrehaladott vízüépítészeti tudomány, a mi lehetővé tenné, hogy azokat a nagy csapásokat, melyeket éppen ö mért a tiszai halászatra, a jövőben enyhítse, végrehajtandó munkálatai által ez östermelési águnkat ne rontsa, ne veszélyeztesse, sőt ellenkezőleg iparkodjék olyatán módon építeni, az esetleges hibákat olyképp javítani, hogy a halászat érdeke is figyelembe legyen részesüljön?

Ezt a kérdést nem mi vetjük föl, hanem a Tisza-szabályozás egészével hivatalból, szakszerűleg, évek óta foglalkozó vízüépítészeti és talajjavítási szakció maga, mely a vizügyi műszaki tanács előtt ezt a kérdést is fölvetette s így tán remélhető, hogy a földművelési miniszteriumban, a hová a vizügyek is tartoznak, történni fog valami.

A jelentés annak igazolására, hogy nem valami elfemuttatásról, hanem nagy értéket képviselő komoly és keresztülvihető dologról van szó, a külföld példájára, nevezetesen a Rajnára hivatkozok, melynek szabályozásával jóformán teljesen kipusztították a rajnai lazacot, más német folyókban pedig a mederrendezések által kiölték a bő halállományt.

De ebbe a sajnos ténybe nem is nyugodtak bele aztán, hanem tanulmányozni kezdték a kérdést, s mikor tisztázták jötték az okokkal és a segítségül kínálkozó eszközökkel, kezükbe vették az ügyet s az eredmény az, hogy a szabályozott Rajnában ma több a lazac, mint volt akármikor s az ára közel egy negyedére szállt alá a korábbiak. Hasonló eredményekre jutottak a többi folyóknál is, melyeket haltenyésztési célból vettek kezelés alá.

Anglia s az Egyesült-Államok hasonlóképp virágzó halászatot teremtettek szabályozás alá vett folyóikon. De mindezek az államok vízüépítkezéseiket tetemes költséggel voltak kénytelenek úgy alakítani át, hogy a haltenyésztés céljainak is megfeleljenek.

Nálunk ezek a „tetemes költségek” legalább nagy részükben el volnának kerülhetők, ha a Tiszaszabályo-

zás körül megindítandó nagyszabású építkezéseknél már a tervezéskor figyelemmel lennének a szükséges berendezésekre és elhelyezésekre. Így jóformán költségétöbblet nélkül lehetne egyuttal a halászati érdekeket is kiszolgáltatni.

A halászati orsz. felügyelőség és vízüépítészeti hivatalnak rendelkezésére áll s ez a felügyelőségnek főfeladatává tette, hogy alaposan tanulmányozza a Tisza halászatát s a vízüépítkezések tervezésénél a halászat szempontjából is megadja a szükséges irányítást.

Annyi máris megtörtént ez érdekekben, hogy már a mult év folyamán rendelet adatott ki a tiszai társulatoknak, hogy az anyaggödörök, melyekben a víz lehozódásával oly tömörked halivadék marad vissza és pusztul el, az élő Tiszával összeköttesse. Kettős cél van ezáltal elérve: a halzsengék milliárdjai megmenetnek, magukat az anyaggödöröket pedig gyorsabban tölti meg a Tisza iszapja.

Sz. N.

A HOMEOPATHIÁRÓL.

A midőn arra vállalkozom, hogy az ezen megyében még kevésbé ismert homeopathiát — hasonlósági gyógy-módot — ismeressem, távol áll tőlem azon szándék, hogy ennek rovására más elismert és megkedvelt bármely gyógymódot kicsinyeljek vagy megtámadjak, egyedül célom az, hogy rámutassak egy oly gyógymódra, a mely, habár csodálatos eredményeinél fogva különösen a magasabb és intelligensebb társadalmi osztályokban tett nagy hódításokat, mégis a nép szélesebb körében, különösen oly vidékeken, a hol homeopathikus orvos eddig még nem működött, alig ismeretes. Pedig mennyire megérdemelné a nagy közönség méltánylását egy oly gyógymód, a mely kitűnik ugy elvei egyszerűsége és világossága, valamint a bevételi mód könnyűsége s az orvosszereknek hatályosságuk mellett teljes ártalmatlansága s ami különösen a szegényebb néposztály figyelmét megérdemli, olcsósága által is. A vérvétel, hánytatás s egyéb drasztikusabb beavatkozások, programjából ki vannak zárva, mert kellemesen gyógyítani, a szervezet erejét minden körülmények közt kímélni s célja felé inkább lassan, de biztosan, mint gyorsan és a természet erőltetésével haladni, az a homeopathia főelve. Megkívánja ugyan, hogy a beteg mondjon le eddigi káros szokásairól, kerülje a bort és fűszeres éledeleket, de kárpótlásul a legidültebb, legmakacsabb, sőt sok esetben gyógyíthatatlanoknak tartott betegségeket képes aránylag rövid idő alatt kigyógyítani. Itt természetesen csak idült betegségekről szölok, mert a heveny bajokban, mint a tüdőgyulladásban, hagymázban s a többiben az ily élvezetek maguktól eltűnődnak, mert a ki idült bajában a betegségét okozó rossz szokásaitól nem tud megválni, az ne várjon gyógyulást egy oly gyógymódtól, a mely felette finom, azaz kevés anyagot tartalmazó hatányokkal dolgozik. Itt a szervezet tisztultsága követeltetik, a melyet csak szoros életrend követése által lehet elérni. A homeopathia nem él egyik napról a másikra, nem elégszik meg a palliatív gyógykezeléssel, a mely csak a muló, de kellemetlen tüneteket igyekszik pillanatnyira elpalástolni, holott a mélyen lappangó és pusztító betegséget érintetlen hagyja, hanem mindenkor és minden esetben gyökeres gyógyítást tűz ki maga elé célul, megengedi, hogy a beteg néha fájdalmakat is szenvedjen, mint a melyek által a szervezet bajától szabadulni törekszik, időt enged a betegségeknél, hogy kitombolja magát, időt az orvosságoknak, hogy finom hatásukat, habár lassan, de kellőképpen kifejtse, az orvosságokat nem keveri össze, mi által egy új, de hatásában ismeretlen keverék támad, hanem kevés, de hatásaiban jól ismert és jól megválasztott szerekkel, biztos lépésekkel közelíti meg a beteg által annyira kívánt végcél, az egészséget.

Nem hiába kiáltott fel Hufeland száz évvel ezelőtt, a midőn Hahnemann Sámuel, a homeopathia feltalálójának első nyilatkozatai jelentek meg az általa szerkesztett „Orvosi Napló”-ban: „A homeopathia minden időknek egyik legnagyobb találmánya, a mely hivatva van az orvosi tudományban forradalmat előidézni s azt idővel gyökeresen átalakítani.” És ez valóban már mai napig is beteljesült. Mert még azon orvosok is, a kik az új tant csak névről ismerik, s a nagy felfedező könyveit sohasem olvasták, nem vonhatják ki magukat ama nagy szellem befolyása alól, a ki a vérontást eltöltötte, az orvosságeveréket utálta, egyszerű, de hatályos orvosszerek adagolását ajánlotta és az egész gyógytudományt a természetszabta határok közé visszavezette, elvek, a melyek most kivétel nélkül minden rationálisabb orvos által követetnek.

A homeopathiának két főelve van, az egyik a hasonlósági elv: Similia similibus curantur, vagyis: hasonlókat, hasonlókkal gyógyítanak, a második pedig a már említett kicsi adagok.

Az első elv bővebben kifejtve így hangzik: Ha valamely betegséget legyőzni akarsz, válassz oly szert, a mely egészséges embernek beadva, benne egy hasonló betegséget képes előidézni; de hogy ez által a betegséget ne nagyobbitsd, add ezen orvságot végtelen finomított alakban, s ezáltal célotat fogod érni.

Fölhozott, hogy az esetleges gyógyításokat a hasonlósági elv szerint megmagyarázni nem lehet; megengedjük. De a mindkét iskola orvosi által mindennap létrehozott gyógyítások eme természetörvény igazsága mellett szólnak; a különbség csak az, hogy míg az allopathák ezen gyógyszereket tisztán a tapasztalatra támaszkodva csak bizonyos betegségeket legyőzésére alkalmazzák, tehát csak kevés specíficus szerrel rendelkeznek, mint például a váltóláz ellen a chininnel, a bujakór ellen a higanyval stb., addig a homeopathák öntudatosan, s nem csak kevés, de valamennyi betegség ellen keresik és találják a specíficus szereket, a mi persze azt tételezi föl, hogy nem szabad chablonszerűleg gyógyítani, hanem minden betegségnek minden tünetményét kell tekintetbe venni, a legkisebbet sem hagyva figyelmen kívül s ezen összeállított tünetcsoportnak elébe állítja azt a szert, a mely egészséges embernek nagy adagban beadva képes hasonló tünetcsoportot előidézni, hogy a szer hatása által eltüntesse a betegség tüneteit.

A hasonlósági elv bővebb magyarázatát, valamint példakkal való illusztrálását, egy szintén a kis adagok hatásképességét, a tisztelt szerkesztőség engedelmével egy következő cikkben lesz szerencsém kifejteni.

Dr. V.

Közgazdaság.

Gyümölcszállítás postahajón. A naponkint Zimony, Ujvidék, Kamenic, Cserevics, Futak, Palánka stb. és Budapest-Bécs közt közlekedő postahajók ez évi menetrendje jelentékenyen kedvezőbb a tavalyinál gyümölcszállítás számára, a mennyiben a postahajók tavalyhoz képest Budapestre 5 órával előbb érkeznek, úgy hogy még az őszi időszakban előforduló késéseknél is kényelmesen át lehet rakodni a bécsi postahajóra. A fentnevezett dunai állomásokon a postahajóra a reggeli órákban feladott gyümölcs a következő nap délelőttjén érkezik Budapestre, itt a bécsi postahajóra rakják át s a rá következő nap délutánján már Bécsbe érkezik. Ez intézkedés a budapesti átrakodás és csatlakozásra vonatkozó panaszokat megszünteti, a mennyiben a gyümölcs-küldeményeket most már gyorsan és fennakadás nélkül lehet tovább szállítani.

Szerkesztői üzenetek.

R. M. Bikity. A beküldött dolgoknak egy részét — a mint láthatja — fölhasználtuk. Köszönet! A többit nem használhattuk, mert régiek. A híreket csak frissiben adhatjuk.

L. R. Futtak. Roppant hosszadalmas. A mi közönségünkre nevez nem volt az olyan nagy esemény, hogy teljes három ivnyi közleményt hozunk felőle. Kérjük mindig a legrövidebbre szorítani tudósításait: pár szóval is lehet sokat mondani és hü, pontos tudósítást adni az eseményekről. A híreknek különben ez a főfelteke. Az említett vörös ceruza különben erősen dolgozott.

R. G. Ó-Bécs. Csinos versét megkaptuk. Keressen fel máskor is. F. M. Bogyán. Személyes érdekű polemia lévén, nem közölhetjük.

G. B-sz. Annnyira pongyola, hogy át se dolgozhattuk. Más-kép méltóztassék írni.

Naptár. Julius.

Havi és beti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
7 Kedd	Vilp. pk. hv.	Vilpolt	25 Febrónia
8 Szer.	Kiljén	Kiljén	26 Thez. D.
9 Csüt.	Antónia, Luk.	Ludovika	27 Sámson áid.
10 Pént.	Amália sz.	Hét fivér	28 Ciras, János

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

Bács Bodrogh vármegye **Kula** mezővárosában két román. kath. hitfelekezeti magyar-német tannyelvű tanítói állás üresedésben lévén, ezen állásokra a következő javadalmazással pályázat hirdettük: 1-ször 400 frt készpénz, negyedévi előleges részletekben; 2-szor 5 hold (600 ö) szántóföld adóterherrel; 3-szor évi 100 frt lakbér átalány. Az ismétlődő iskola tanításáért külön díj nem jár. A megválasztottak tartoznak a népet vasárnaponként az egyházi énekekben tanítani. Pályázni kívánók felhívattak, hogy kérvényeiket és a német nyelvre szóló képesítést igazoló okmányokat **f. évi augusztus hó 15-ig** főt. Martin József ker. esperes, filipovai plébános urhoz beiktudni el ne mulasszák. Kulan, 1891. június 27.

Dr. Hoffmann Károly,
iskolaszéki elnök.

Kunbajára (Bácsmegeye)

a német kántorságban jártas, okleveles **segéd-tanító** kerestetik. Fizetése havonként 12 frt; ágynemű, mosás és világításon kívül teljes ellátás. **Kinál Gáspár, kántor-tanító.** 3-2

4443. szám.

kig. 1891.

Pályázati hirdetmény.

Járásomhoz tartozó Bezdán községében megürit s előleges havi részletekben fizetendő 300 frt évi javadalmazással ellátott irnoki állásra ezennel pályázat nyitattik.

Felhívattak a pályázni szándékozók, miszerint szabályszerűen felszerelt kérvényeiket alulirt szolgabírói hivatalhoz legkésőbb **f. évi július hó 16-ig** annál is inkább nyujtsák be, mivel a később beérkezett kérvények figyelembe nem vétetnek.

Zombor, 1891. június 23-án.

Poppovics Dusán,
főszolgabíró.

3-3

2540. szám.

kig. 1891.

Pályázati hirdetmény.

Katymár községben megürit s évi 300 frt előleges havi részletekben fizetendő javadalmazással egybekötött községi irnoki állás választás utján folyó évi július hó 6-ik napján **délelőtt 10 órákor** fog betöltetni. Felhívattak pályázni kívánók, hogy ezen állás elnyerése iránti kérvényeiket a 6/közgy. 1887. számú vármegyei szabályrendelet 9. §-ában előirt képzettségüket, valamint a német és dalmát nyelvből jártasságukat is igazoló okmányokkal felszerelve a választást megelőző napig hozzám nyujtsák be. Almás, 1891. június 21-én.

Deák Zsigmond,

főszolgabíró.

3-3

Pályázat.

A rác-militicsi román. kath. német-magyar tannyelvű iskolánál az első osztályu rendes tanítói állás **f. évi augusztus hó 3-án** pályázat utján töltetik be. Jövedelme, a községi pénztárból előleges havi részletekben, évi 400 frt fizetés s 50 frt lakbér, esetleg szabad lakás. A megválasztandó kötelese az első mindennapi osztályon kívül az ismétlődő osztályt is vezetni. Az állás szeptember hó 1-én foglalandó el, mely naptól folyósítatik fizetése. A kellőleg felszerelt kérvények alulirt iskolaszéki elnökhöz küldendők. Rác-Militics, 1891. június hó 30-án.

Deim Lipót,

plébános, és iskolaszéki elnök

3-2

908. szám.

kig. 1891.

Árlejtési hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye közigazgatási bizottságának 1141. ex 1890. kbiz. sz. alatt kelt határozata folytán, alulirt községi előjárók részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Bogojeva községben egy iskolaház felépítésének biztosítása céljából, **1891. évi július hó 19-én délelőtt 9 órákor** a község-ház tanácstermében nyilvános árlejtés fog tartatni.

Árlejtetni szándékozók tartoznak a költségvetésben kitüntetett 1565 frt kikiáltási árnak 10%-át az árlejtés megkezdése előtt, az előjáróság kezéhez ovadékkul lefizetni.

Az építésre vonatkozó tervek, költségvetés, és árlejtési feltételek, a jegyzői irodában bármikor megtekinthetők.

Bogojeván, 1891. június hó 21.

Berecz Károly, **György István,**
jegyző. 3-3 bíró.

1831.

k. i. 1891.

Árlejtési hirdetmény.

Mohol község képviselőtestületének f. évi 117. sz. a. határozata folytán a község tulajdonát képező **rév-joghöz** tartozó következő kompszerelevények fognak **folyó évi július hó 15-én délelőtt 9 órákor Mohol község-házánál** tartandó nyilvános árlejtés utján részben teljesen újonnan beszeresztetni, részben pedig gyökeres kijavítás alá vállalkozónak kiadni u. m.:

- Egy 4 cm. vastagságú tölgyfadeszkából ladik, melynek hosszúsága 7 méter, és közpérszélessége 1-56 cm., mélysége pedig 57 cm. 100 frt kikiáltási ár mellett.
- Egy 3 1/2 cm. vastagságú egészséges fenyőfadeszkából ladik, mely 5-52 méter hosszú, 1-21 cm. széles, 43 cm. mélységű, tölgyfaburkonyokkal, 40 frt kikiáltási áron.
- Két drb 1 1/2 öl széles, 2 1/2 öl hosszú komp feljáró 3" vastag fenyőfadeszkából, és 4-4, úgy 6-6" vastagságú gerendákból, egyenként 25 frt kikiáltási ár mellett.
- Négy drb tölgyfából evedző, oly nagyságban mint a tényleg meglevők, darabonként 8 frt kikiáltási áron.
- Egy csakány, 2 frt kikiáltási áron.
- Egy kormányvedző, 12 frt kikiáltási áron.
- Végre a nagyobb komp gyökeresen kijavittatik úgy, hogy tartozik vállalkozó annak alsó oldal- és bálványdeszkáját, úgy a karfát teljesen jó és egészséges fenyőfadeszkával kicserélni, a hibás és gyenge bókonyokat és a karfa bakot, ugyszintén az örtökét, amely nyíben rothadt, jó és egészséges tölgyfával helyettesíteni, kikiáltási ár 1000 frt.

Egyébb az árlejtésre vonatkozó feltételek alulirt jegyzőnél betekinthezők.

Minek folytán felhívattak mindazok, kik eme munkálatra vállalkozni szándékoznak, 15 frt bnatpénzzel ellátva a fenti határidőben megjelenjenek.

Megjegyeztetik, miszerint zárt ajánlatok is elfogadhatnak, azonban az ajánlat a kikötött bnatpénzzel ellátandó és abban ajánlattevő által határozottan megérintendő, hogy annak magát feltétlenül aláveti.

Kelt Moholon, 1891. június 30-án.

Mikosevics Antal, **Vén Ferenc,**
jegyző. 3-1 bíró.

Zombor, 1891. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

2042. szám.

kig. 1891.

Pályázat.

Gospodince községben üresedésben levő 120 frt készpénz fizetéssel s minden szülési segédkezésnél az illetők által 1 frt külön díjjal javadalmazott szülésznoi állásra pályázatot nyitok s felhívom az okleveles pályázókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket **f. évi július hó 15-ig** hozzám nyujtsák be s igazolják, hogy a szerb nyelvben jártassággal bírnak.

Kelt Zsablyán, 1891. évi június hó 20-én.

Zákó Milán,

főszolgabíró.

3-1

7260. sz.

1891.

Árlejtési hirdetmény.

Közbirrő tétetik, hogy az alább érintett helyreállítási munkálatoknak vállalatba adása céljából a **zombori kincstári ügyészség hivatalos helyiségében folyó évi július 16-án d. e. 9 órákor** írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött szóbeli árlejtés fog tartatni, melyre vállalkozni szándékozók ezennel meghívattak. A szóbeli árlejtés megkezdése előtt a kikiáltási árnak 10%-a bnatpénzkép leteendő, ugyszintén az 50 kros bélyeggel ellátott s a szóbeli árlejtés megkezdése előtt az árlejtést vezető közegnek átadandó írásbeli zárt ajánlatokhoz is 10%-a bnatpénz melléklendő. — A közlebbi árlejtési feltételek s költségvetések a zombori kincstári ügyészségnél megtekinthetők. — Utóajánlatok figyelmen kívül hagyatnak. 1. Ügyészségi irnoki lakás helyreállítása 547 frt 19 kr. kikiáltási árral. 2. Ügyészségi hivatalhelyiség helyreállítása 61 frt 70 kr. kikiáltási árral. Aradon, 1891. évi július hó 1-én. **M. kir. állam-jószágigazgatóság.** 2-1

3451. szám.

tkvi 1891.

Arverési hirdetmény.

Fleischer Károly csonoplyai lakos végrehajtatónak, Hertl Mátyás csonoplyai lakos végrehajtatás szenedett elleni végrehajtatási ügyében a kérelem következtében a végrehajtatási árverés 300 frt tökéletesítés és ennek 1882. évi szeptember hó 29-ik napjától járó 6% kamatai, 40 frt 95 kr végrehajtatási már megállapított, valamint jelenlegi 10 frt 50 kr és a még felmerülendő költségeknek kielégítése végett az 1881. LX. t. c. 144. §. alapján és a 146. §. értelmében a zombori kir. törvényszék területén levő Csonoplyán fekvő, a csonoplyai 381. sz. tjkvben foglalt Hertl Mátyás nevében álló A. I. 396. hr. 362. ö. i. számú ház és 350 öb beltelekre 224 frtban ezennel megállapított kikiáltási áron elrendeltetik.

Az árverés megtartására határidőül **1891. évi augusztus hó 13-ik napjának délelőtti 10 órája** Csonoplyai község-házhoz tüzetik ki.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becslésének 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bnatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben és pedig az első az árverés napjától számítandó 30 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számítandó 60 nap alatt, a harmadikat részletet pedig ugyanazon naptól számítandó 90 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6%-kos kamatokkal együtt az 1881. évi december hó 6-án 39,415 I. M. szám alatt kelt rendeletben, előirt módon a zombori kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni. A bnatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Kelt Zomborban, 1891. május hó 18. A kir. törv. mint telekkönyvi hatóság.

Radány Péter,
kir. törv. bíró.

1461. szám.

tkvi 1891.

Arverési hirdetmény.

A hodsági kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajtatónak Krajcsik János és Márton végrehajtatás szenedett elleni 203 frt 10 kr tökéletesítés és járuléka iránti végrehajtatási ügyében a zombori kir. törvényszék (a hodsági kir. járásbíró) területén levő, Bácsujfalu községében fekvő, a bacsujfalu 210 sz. tjkvben A II. 543 r. sz. 396. ö. i. sz. alatt foglalt s Krajcsik János és Márton nevében álló házra 980 frt kikiáltási áron az árverés-t elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1891. évi augusztus hó 8. napján délutáni 3 órákor** Bácsujfalu község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladhatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becslésének 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bnatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Hodsághon, 1891. évi április hó 3-án

A hodsági kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.